

ГЛАСНИК ГЕОГРАФСКОГ ДРУШТВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
HERALD OF THE GEOGRAPHIC SOCIETY OF THE REPUBLIC OF SRPSKA

ГОДИНА 2000.

YEAR 2000.

Свеска 5

Volume 5

UDK: 325.3/8(=861)

Mićo STOJANOVIĆ^{*}

NASILNA GLOBALIZACIJA – UTOPIJSKI SAN O SLOBODI I
PRAVDI ZA SRPSKI NAROD

REZIME

Svijet je suočen sa jednim davno poznatim fenomenom - stvaranje novog svjetskog poretka. SAD su uspjeli da eliminišu rivale u svjetskoj politici. Svojom moći krenule su na stvaranje jednog svijeta bez granica, bez nacija, bez više kulturnih identiteta u svijetu, a nametanje jedne civilizacije (zapadnog tipa). To bi bila globalna zajednica bez država i društvenih sistema. Međutim, još nema uslova za stvaranje takvog svijeta (jer postoje ogromne razlike među narodima). Stoga se globalizacija provodi nasilno. Srpski narod je već osjetio takvu geopolitiku i geostrateške ambicije ne samo SAD već cijelog Zapada. Odupirući se politici moćnika, čiji je krajnji cilj osvajanje teritorija bogatih sirovinama i jeftinom radnom snagom, Srbi su gurnuti u ratove u cilju stvaranja prostora za prodor na Istok. Na srpskim teritorijama prisutna je nasilna globalizacija koja prijeti da uništi srpski život. Opasnost još nije prošla. Srpski moćnici kalkulišu sa srpskim vodama koji dijele srpski nacionalni korpus, da bi ostvarili svoje imperialističko-kolonijalne ciljeve.

Ključne riječi: globalizacija, nasilje, kolonijalizam, srpski narod, sloboda, nestajanje.

VIOLENT GLOBALIZATION – UTOPIA DREAM OF FREEDOM
AND JUSTICE FOR SERBIAN PEOPLE

RESIME

World is faced with one well known phenomenon – creating of new world order. SAD have successfully eliminated their rivals in world politics. With own power, SAD started in creating of world without frontiers, without nations, without cultural identities in the world, imposition of single civilization (western type). That would be global community without states and state systems. But, there are no conditions for creating that kind of world (because there are huge differences between nations). That is reason why globalization is conducting in violent way. Serbian people felt that kind of geopolitics and geostrategic ambitions, not just from SAD, but from whole west.

By resisting to mighty politics, which cause is conquest of whelty territories, Serbians have been pushed in many wars in cause of creating good spot for east conquest. At serbian territories violent globalization is present, and it is threat for destroying of serbian nation. Danger is still here. Powerfull nations are calculating with serbian leaders who share serbian national corp, to create their imperialistic and colonial causes.

Key words: globalization, violence, colonisam, Serbian people, freedom, disappearing.

* Dr, redovni profesor, Prirodnomatematički fakultet Banja Luka. Rad primljen 28.9.2000.

UVODNA RAZMATRANJA

Čitav svijet je u cijelom 20. vijeku zahvaćen naglim, nepredvidljivim i kardinalnim geopolitičkim promjenama, a time, nezaobilazno, položaj srpskog naroda u njemu. Ove izmjene su i globalne, i regionalne, i unutarsrpske. Odmah da naglasimo da se osjetno i umnogome promijenio položaj srpskog naroda koji se danas definiše kao broba za opstanak. Izloženi smo uništenju ratnim dejstvima, blokadama, satanizaciji, žigosanju i naj-surovijim i najružnjim dejstvima propagande, ne samo od tradicionalnih i istorijski deklarisanih neprijatelja već i od prijatelja i starih saveznika. Cilj je ne samo da se uskoro ne integriramo sa evropskim narodima u zajednicu Evrope i svijeta već potpuno uništenje. U tom smislu remeti se svijest i tradicija srpskog naroda, vrši se medusobno sukobljavanje pomoći vještački namještenih nesporazuma, suprotstavljaju se srpski interesi tamo gdje ih nema itd.

Za ova pitanja nisam se upuštao u neka novija i podrobnija istraživanja, već sam se opredijelio za stručnu analizu naslovljene teme na osnovu saznanja sa kojima raspolažemo u geopolitičkim i političko-geografskim i drugim naučnim oblastima. Stavljanjem u geopolitički kontekst svih spoznaja, dolazimo do uvjerenja u kojem se položaju nalazi srpski narod danas, poslije po njega kognitivnog 20. vijeka i koje su glavne prijetnje njegovom opstanku.

Navećemo sama neke. Voljom i nepoštovanjem velikih sila, a pod udarima ideja novog svjetskog poretku, razbijena je "druga" Jugoslavija, u kojoj su Srbi bili u nekoj kompaktnosti. Na balkanskoj pozornici svom snagom naglašeno je srpsko nacionalno pitanje. Naime, nestankom SFRJ, kao zajedničke države Srba, postavilo se pitanje sopstvene nacionalne države. Svjetski moćnici kao odgovor na ovo pitanje i pravo, nametnuli su rat srpskom narodu koji je, vještom manipulacijom, okarakterisan kao srpska agresija na dijelove SFRJ (!), i koji su nacionalne teritorije Slovenije, Hrvatske i muslimana (?!). Iz ovog rata srpski narod u ratu u BiH izašao je kao poražena strana, sa osjetnim smanjenjem njegovog etničkog prostora. Ovo je umnogome dovelo do raskola u srpskom nacionalnom biću i do nenadoknadivih gubitaka. I još nešto: većina novoformiranih država na tlu eks-SFRJ imaju antisrpske nacionalne i političke programe, bez obzira na realne i nužne geostrateške interese.

Sve je ovo, uz prisustvo svjetskih moćnika, unijelo novine u balkanski "geopolitički čvor". A ogleda se u sljedećem: neposredno prisustvo zapadnih snaga na prostorima bivše SFRJ i šire, stvaranje progermanskog bloka (Hrvatska, Madarska), sa otvorenim prisustvom Njemačke u BiH i na Kosovu, zemlje u neposrednom okruženju povezuju se u program NATO-a, sve je veći uticaj antislovenskih i antipravoslavnih snaga i činilaca na ovim prostorima. Zahvaljujući slabom ruskom uticaju na ovim prostorima Zapad radi šta hoće, uz pojačani uticaj islamske sfere, i to je upravo zbog negativnog uticaja na geopolitički položaj cjelokupnog srpskog naroda. Ta sfera uticaja ide od Male Azije preko Albanije, Kosova, Makedonije i Raške oblasti do BiH. Povezivanje tzv. zelene transvezale, kojom kreće novi geopolitički pohod islama na Evropu, ide upravo preko etničkog prostora srpskog naroda.

Na ovim prostorima miješaju se glavni centri političke moći u unutrašnje stvari srpskog naroda radi otimačine njegovih teritorija i državnog i političkog osamostaljivanja islami-

¹ R. Radinović: Srpski narod u novoj geopolitičkoj stvarnosti, Zbornik radova, Institut za geopolitičke studije, Beograd, 1977. str. 23-28.

zovanog stanovništva na čisto srpskim etničkim prostorima, a u cilju osporavanja subjektiviteta srpskog naroda¹.

Globalizacija – naličje novog svjetskog poretka

Nakon decenije, od prekida bipolarnog svijeta, čovječanstvo je suočeno sa iskustvima novog svjetskog poretka. Zagovornici ističu njegove prednosti kao što je povezivanje svijeta na naučnom, tehnološkom, civilizacijskom, komunikacijskom i ekonomskom nivou, što samo po sebi i nije sporno. Međutim, iza slike opšte dobrobiti, sve agresivnije pojavljuju se hegemonističke tendencije da se svijet uboliči prema modelima i interesima velikih sila, kao što je to bilo i ranije (a prije svega Amerike).

Novi svjetski poredak² – globalizacija, sve više liči na prinudu i prijetnju i neki novi vid kolonizacije. On iskazuje neke specifičnosti. Velike sile na vrhuncu svoje moći nastojale su da vlast protegnu na do tada već poznati svijet, jedan od dva kontinenta. Sad se pojavila sila SAD koja hoće da uveže svojim interesima i svojim civilizacijskim modelom čitav svijet. Međutim, to nije ništa novo. I druge sile bi se tako ponašale, jer po definiciji svaka moć želi da postane svemoć, a po teoriji moći samo druga moć može da je obuzda.

Ipak, pogrešno je pitanje tzv. novog svjetskog poretka svoditi isključivo na odnose moći i sile. Ovdje je riječ o nametanju kompletног civilizacijskog modela, načina i života mišljenja, tj. ukalupljenog poznatog i isprobanoг kulturnog obrasca.

Barijera koja стоји на putu graditeljima novih i unifikovanih odnosa jeste i suverenitet, koji se objašnjava kao nešto prevazideno i arhaično danas u savremenoj civilizaciji. Zapravo, velike držve govore da je vrijeme suvereniteta prošlost (a ljubomorno čuvaju svoj vlastiti). Suverenitet i nezavisnost, smatraju moćnici, pripadaju malim narodima.³

Unipolarni svijet (kao i ranije bipolarni) zamrznuo je te odnose zbog održavanja ravnoteže snaga između centara moći. Ipak, ne treba zaboraviti da i zapadne države unutar svojih granica imaju veliki broj nacionalnih i etničkih manjina koje bi mogle da traže samoodređenje i samoopredjeljenje. Zato, nasilna globalizacija nužno podstiče nacionalne, a time i nacionalističke i šovističke odgovore i partikularizme raznih vrsta.

Zanimljivo je istaknuti da kreatori novog svjetskog poretka svoje poteze maskiraju novim parolama o smanjivanju jaza između bogatih i siromašnih, o podsticanju nedovoljno razvijenih područja, ujednačavanju tržišnih uslova i opštem blagostanju za sve. Međutim, svjetsku populaciju zanima jedino to kako da se uloženi kapital oplodi što brže i u što većem kvantitetu. Čitavi sistemi se sele u područja jeftine radne snage. Neki pojedinačni proizvodi postaju jeftiniji. Zato nije nimalo čudno što mnogi globalizaciju izjednačavaju sa neokolonijalizmom.

Na ovo upozoravaju ne samo posmatrači sa strane već autori iz razvijenijih zemalja, pa i iz Amerike. Jer, globalizacija ne samo što produbljuje jaz između siromašnih i bogatih zemalja, već, dakle, i u bogatim društвima ima protivnike. Zbog svega, točak globalizacije u dolazećem vijeku će se tek zaustaviti. Jer, globalizacija je prijetnja za male, ali i upozorenje za velike narode. Rat protiv srpskog naroda u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, te SR Jugoslaviji je početak osvješćenja ne samo evropskih, već i vanevropskih naroda. Svi

² Pojam poretka podrazumijeva jedno organizovano i u izvesnoj mjeri dovršeno stanje stvari. Stoga novi svjetski poredak, kao međunarodni odnosi, ne mogu da se podvedu pod ovaj uveliko odomaćeni termin. (Ali, prihvatimo to.)

³ Pitanje suvereniteta nije jedino na kome se pokazuju dvojna mjerila svjetskih straga. Treba znati da danas u svijetu postoji oko 200 suverenih, nezavisnih država, ali i 3.600 etničkih nacionalnih i vjerskih grupacija. (Kada bi sve one tražile državnost, nastao bi haos.)

su shvatili da svjetsku plutokratiju zanima jedino to da se uloženi kapital što prije i u što većoj mjeri oplodi.

Povezivanje svijeta ima i dobrih, kao i loših strana, a tehnološki razvoj omogućuje da do pojedinačnih izuma dolazi ukupno čovječanstvo. Naučna dostignuća i tehnologija stižu do nerazvijenih tek kada ne donose očekivane profite kod razvijenih, kad iz njih ne izvlače maksimalnu korist. Ratovi na prostorima bivše SFRJ bili su svojevrsna vododjelica poslije koje su neke pojave predstavljale početak geopolitičkog, geostrategijskog i geokolonijalnog osvješćivanja Evrope, Rusije, Kine i Indije, a u dobroj mjeri i manjih naroda. Nijemci posebno shvataju kuda vodi američka dominacija. Stoga približavanje Kine – Rusije i Indije, što je očigledna realnost danas, a i Njemačke i Rusije, je nužna.

Svi su svjesni imperijalističke politike koja je po svojoj prirodi protivnik emancipatorskih nacionalnih interesa. U tom smislu slijedi logičan zaključak da će se u budućnosti voditi borba imperijalističkih tendencija i nacionalnih osvješćivanja. Uostalom, ova bitka se vodi već od početka 20. vijeka. U ovom bici desetogodišnji rat srpskog naroda i, naročito, otpor NATO agresiji 1999. na SR Jugoslaviju imaju za posljedicu rezultat koji je od svjetskog istorijskog značaja. Naime, mora se priznati da je spriječeno da se čitava Evropa pretvoriti u vojnu bazu za napad na Rusiju, koja ima ključni značaj za onemogućavanje politike porobljavanja čitavog svijeta, kako zbog ogromnih sirovinskih rezervi i velikog tržišta, tako i zbog geopolitičkog položaja, nuklearnog i raketnog oružja.⁴

Danas je zapadni imperijalizam pred zadatkom a i potrebom da preispita svoju politiku. Jer, u pitanju je dilema: pljačkaška renta ili ekstraprofit, ili moguća kombinacija navedenih motiva i privredne i političke ekspanzije.

Uništenje srpskog naroda kao cilj

Jugoslovenska kriza, i sva druga krizna područja na prostoru jugoistočne Evrope, čine, u stvari, samo čišćenje terena za koncentrisanje snaga od Baltika do Egeja, usmjerenih ka centralnim oblastima "srca zemlje" – Rusiji, Crnom moru i Kavkazu. Rat protiv srpskog naroda u bivšoj SFRJ označio je početak velikog rata protiv pravoslavnog slovenskog svijeta u kojem se na udaru prvi našao srpski narod.⁵

Rat na srpskim prostorima proizveo je političke posljedice koje daleko prevazilaze granice BiH i SR Jugoslavije. NATO doktrina, tzv. humanitarna intervencija, budi sjećanje na unilateralno-proglašenu civilizacijsku misiju Evrope u 19. vijeku, koja je dovela do okupacije BiH koja će biti šibica za paljenje eksplozije na ovim prostorima. Ovakvi postupci će uvući srpski narod u Prvi i Drugi svjetski rat, u kojem je teško stradao.

Danas se srpski narod našao na jednoj velikoj raskrsnici, punoj ličnih neizvjesnosti i svakojakih novih opasnosti. Svaki dalji korak sa te raskrsnice bitno će opredijeliti budućnost ovog naroda. Jedno se mora znati: samo kroz borbu Srbi će moći sačuvati dosljednost, samobitnost, pozitivne vrijednosti i moći će da ostanu u dijelu Evrope i svijeta kojem prirodno pripadaju.

Stvorena je Republika Srpska sa ograničenim prerogativima državnosti, što se može poistovjetiti sa kolonijom Zapada, kojom upravljaju autokratsko raspoloženi tzv. medunar-

⁴ Svjetski analitičari su jedinstveni u gledištu da je Rusija i azijski prostor krajnji cilj stratega novog svjetskog poretka. Slabljenje i stavljawe Rusije u podređeni položaj predstavlja davni san američkih političara i ekonomista. Jedan istaknuti demokrata je još 1992. godine izjavio poznatom naučniku S. Koenu: "Naš cilj je da Rusija nikada više ne bude velika sila" (Vojска, 424/2000, st. 36).

⁵ Dubljom analizom može se zaključiti da ova agresija ima sličnost sa pohodom krstaša s početka 13. vijeka koji su srušili i opljačkali pjestoniku Vizantijiskog carstva – Carigrad.

odni predstavnici. Daleko od toga da srpski narod bude sloboden; nalazi se pod čvrstom kontrolom a stavove i ponašanje diktiraju internacionalne birokrate. Rezultati izbora stvaraju se raznovrsnim uticajima, uz postojano miješanje u unutrašnjopolitičke stvari zemlje.

"Medunarodna zajednica"⁶ bavi se radanjem jedne nacije u BiH, potirući sve nacionalne, kulturne, vjerske i druge vrijednosti i specifičnosti.

Ova ideja medunarodne zajednice ide ka tome da se stvori "stabilnost" u jednoj zemlji čija je nedavna istorija obilježena etničkim i strateškim političkim nasiljem. Na ovakvim temeljima stvara se tzv. otvoreno društvo, u kojem bi psotojala važna politička prava kao što je sloboda i demokratska ideja, u koje se ubraja i vlast koja provodi volju naroda. To se ne postiže pritiskom I vojnim terorom, u stalnoj težnji da se narod pokorava arbitražnim ediktima stranih birokrata i naredbodavaca. Ova demokratija je velika nevolja i vodi ka uništenju jednog naroda. Otvoreno se vrši pritisak da se izvrši etnička integracija i politička saradnja tri naroda.

Demokratski mirovni sporazum nasilno je "ujedinio" zemlju unutar koje su povučene labave etničko-entitetske linije. Zapravo, medunarodna demokratsko-vojna struktura željela je da upotreboti sile u BiH načini model multietničke države u kojoj će naturiti toleranciju medunarodno uvažavanje, uz stalno ispitivanje da se eliminišu nacionalne i narodske karakteristike i vrijednosti, da se zaboravi prošlost a sanja o maglovitoj budućnosti... Nije ostavljenog narodima da sami grade mostove saradnje, da poslije raspaljene mržnje i rata dobiju pomoć da se suoče sa svojim predrasudama prije nego što je se otarase. Težilo se da se dobije produkt – novo društvo na apstraktnim teorijama i ne provjerjenim modelima. Ovakva praksa bez presedana u istoriji vodi ka uništenju. Graditelji nacija u slučaju BiH suočeni su sa izražavanjem stavova i mišljenja baziranih na etničkim, tj. nacionalističkim pozicijama. Jer, sve tri strane izražavaju sumnju u bezgraničnu mudrost i poželjnost sporazuma nacrtanog u Dejtonu čuvare pravednosti poslanih u BiH da ga silom primijene.⁷

Providna je politika SAD prema srpskom narodu i štetna za većinu balkanskih država, njihov položaj i bezbjednost. U krajnjem, potencijalno može da ugrozi integritet Evropske unije. Naime, SAD svoju politiku na Balkanu ostvaruju i podrškom Turskoj, čije ponovno prisustvo može da unese elemente nesporazuma između evropskih zemalja ali i u transatlantske odnose. Koliko bi to bilo kobno po srpski narod, nije teško zaključiti.

U ovoj konstelaciji snaga Turska se sa svojim geopolitičkim i geostrategijskim položajem, vojnom moći i demografskim potencijalom, javlja kao važna regionalna sila. Taj njen regionalni značaj aktueliziran je i javno ispoljenim ambicijama o obnavljanju nekadašnje imperijalne slave, demonstriranim u zahtjevima turskih rukovodilaca – državnika o (viđenoj) Turskoj od Jadranskog mora do Kineskog zida.

Američke tvrdnje da se evropeizacijom Turske sprečava prodror islamskog fundamentalizma prema sjeverozapadu Evrope i sjeveroistoku Azije, ne podrazumijevaju i ne sprečavaju islamske ekspanzije uopšte. Štaviše, odnos SAD prema stranama u BiH govori suprotno. On podržava prodror Turske na Balkan, koji ona ostvaruje uspostavljanjem specijalnih odnosa sa Albanijom, BJRM, a i putem pružanja podrške i pomoći rukovodstvu bosanskih muslimana da u centru Balkana uspostavi samostalnu muslimansku državu. Uspostavljanje takve države na Balkanu otvorena je prijetnja opstanku srpskog naroda.

⁶ Mikrokosmos medunarodne družine diplomata i birokrata čini konkretan oblik nejasnog termina "medunarodna zajednica".

⁷ Mir je ušao upetu godinu, ali mirmodopska organizacija države još nije do kraja ostvarena u BiH. On se održava uz pomoć medunarodnih snaga. Politička nadmetanja i kalkulacije sprečavaju ekonomsku obnovu, čak i onaj dio koji bi se mogao ostvariti i vlastitim snagama.

I odnosi između srpskih zemalja – RS i SR Jugoslavije – nisu spokojni, kao što ni partijski odnosi unutar RS ne garantuju čvrstinu srpskog bića. I umjesto okupljanja nacionalnog bića, da ne kažemo i sveslovenskih naroda na osnovu istorijske tradicije, slovenske uzajamnosti i po uslovima teritorijalno/graničnih dodira, što je jedna od bitnih pretpostavki zajedništva srpskog naroda, srpski narod se, zahvaljujući političkim moćnicima, otuduje i gloži. Republika Srpska Krajina je žrtva srpskog nejedinstva.⁸ A sa šireg aspekta nužno je da srpski narod ostvari savezništvo i sa drugim narodima s kojima ne ostvaruje teritorijalnog-granični kontinuitet i to iz jednostavnih razloga: svi traže saveznike, a srpski narod, osim Grka, nema; Rusija se kao slovenska zemlja bori sa svojim poteškoćama, a mnogobrojna "savezništva" među nesvrstanim/herazvijenim nestala su u skladu sa činjenicom da SRJ i srpski narod nisu više izvorište ni za kakav oblik pomoći.

ZAKLJUČAK

Globalizacija ne odgovara malim i siromašnim narodima, pa ni srpskom, jer je nasilna. Potru se nacionalne i kulturne vrijednosti. Srpskom narodu prijeti istrebljenje ali i uporna borba za opstanak. Teodosijeva granica na Drini opet je aktuelizirana. Podijelila je voljom moćnika srpski narod koji se i čudnom politikom svojih političkih voda vještački dijeli. Zapad ne bira sredstva da ostvari svoj cilj – stvaranje novog svjetskog poretku i globalne zajednice. U pitanju su imperijalističko-teritorijalne metode. Na sceni je neokolonizacija svijeta.

LITERATURA

1. Smilja Avramov: *Posherojski rat Zapada protiv Jugoslavije, ILI, Veternik, 1997.*
2. Mićo Stojanović: Političko-geografski i geopolitički aspekti globalizacije savremenog svijeta, Banja Luka, 1999.
3. Aleksandar del Val: Islamizacija i SAD, Sl. list SRJ, Beograd, 1998.
4. Grupa autora: *Geopolitička stvarnost Srba, Zbornik radova, Institut za geopolitičke studije, Beograd, 1997.*
5. M. St. Protić: *Ogledi o raspadu Jugoslavije, Centar za srpske odnose, Beograd, 1997..*
6. Grupa autora: *Republika Srpska u Dejtonskim granicama, Zbornik radova, GD RS Banja Luka, 1998.*
7. Grupa autora: Jugoslovenski jugoprostor, Zbornik radova, Centar za marksizam Univerziteta u Beogradu, 1988.
8. Časopisi: Srpske zemlje i svijet 6/96. i 11/97.
Vojska 12/94. i 424/2000. VIU "Vojsku", Beograd

⁸ Postoje geopolitičke zapreke savezništva i čvršće saradnje sa SRJ. Republika Srpska je u zoni zapadne barljere i zapadnih interesa.